**«8D03102 – Мәдениеттану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Зейнуллин Раймбек Бақытжанұлының «Қазақ және ноғай халықтарының мәдени артефактілерін компаративистикалық талдау» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына отандық ғылыми кеңесшінің**

# ПІКІРІ

Ұсынылып отырған диссертациялық зерттеу қазақ және ноғай халықтарының мәдени мұраларын салыстырмалы-мәдениеттанулық тұрғыдан кешенді талдауға арналған және қазіргі әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардағы өзекті ғылыми мәселелердің бірі болып табылады. Зерттеу жұмысы түркі халықтарының тарихи-өркениеттік сабақтастығын, мәдени кодтар жүйесін және мәдени жадтың сақталу механизмдерін жаңа әдіснамалық деңгейде қарастыруымен ерекшеленеді.

Диссертация тақырыбының өзектілігі қазақ және ноғай халықтарының мәдени жәдігерлерін жүйелі әрі салыстырмалы тұрғыдан зерттеудің ғылыми әдебиеттерде жеткілікті дәрежеде қарастырылмауымен айқындалады. Диссертант Р.Б. Зейнуллин мәдени жәдігерлерді тек материалдық немесе этнографиялық дерек ретінде емес, этникалық бірегейлікті, дүниетанымдық ұстанымдарды және тарихи сабақтастықты сақтаушы күрделі мәдени жүйе ретінде қарастырады. Бұл ғылыми ұстаным қазіргі мәдениеттану мен мәдени антропологиядағы негізгі теориялық бағыттармен толық үндеседі.

Диссертациялық жұмыстың құрылымы логикалық тұрғыдан жүйелі және зерттеу мақсаты мен міндеттеріне толық сәйкес келеді. Бірінші тарауда қазақ және ноғай халықтарының тарихи-этникалық сабақтастығы, Алтын Орда дәуіріндегі мәдени ықпалдастық және түркілік көшпелі дүниетаным мәселелері тарихи-философиялық тұрғыда талданған. Автор этногенез, тарихи байланыстар және дүниетанымдық ортақтық мәселелерін мәдени парадигма ұғымымен байланыстыра отырып, зерттеудің теориялық негізін қалыптастырады.

Екінші тарау диссертациялық зерттеудің әдіснамалық тұғырын құрайды. Мұнда «мәдени жәдігер» ұғымының этно-мәдени мазмұны ашылып, қазақ және ноғай халықтарының материалдық және рухани мәдени мұраларын типологиялық және құрылымдық тұрғыдан жіктеу үлгісі ұсынылған. Диссертант мәдени жәдігерлерді көпдеңгейлі құрылым (форма – символдық мағына – әлеуметтік функция) ретінде қарастырып, оның әмбебаптығын ғылыми негізде дәлелдейді. Сонымен қатар, мәдени элементтердің жүйелік байланысы (зат – миф – ритуал – әлеуметтік тәртіп) арқылы мәдени мұраның тұтастығы мен ішкі логикасы көрсетілген. Бұл тәсіл зерттеудің ғылыми жаңалығын арттырып, салыстырмалы талдаудың әдіснамалық негізін күшейтеді.

Үшінші тарауда ұсынылған теориялық және әдіснамалық үлгі нақты эмпирикалық материалдар негізінде жүзеге асырылған. Қазақ және ноғай халықтарының материалдық мәдениеті (тұрғын үй, киім-кешек, шаруашылық-

тұрмыстық бұйымдар) мен рухани мәдени мұралары (эпос, музыкалық дәстүр, наным-сенім жүйелері) салыстырмалы түрде талданып, олардың типологиялық ұқсастықтары мен құрылымдық ерекшеліктері айқындалған. Сонымен қатар, мәдени кодтар мен рәміздер жүйесі (таңба, мифологиялық бейнелер, символдар) қазіргі этномәдени кеңістікпен байланыста қарастырылып, мәдени сабақтастықтың заманауи көріністері негізделген.

Диссертациялық зерттеудің ғылыми жаңалығы мәдени жәдігерлерді қазақ және ноғай халықтарының мәдени жүйесінің тұтас құрылымы ретінде қарастыруымен және оларды бірдей ғылыми критерийлер негізінде салыстыруымен айқындалады. Диссертанттың ұсынған типологиялық және құрылымдық жіктеу үлгісі мәдени ұқсастықтар мен ерекшеліктерді терең дүниетанымдық және әлеуметтік негіздер тұрғысынан талдауға мүмкіндік береді.

Зерттеудің теориялық маңызы түркі халықтарының мәдени мұрасын салыстырмалы мәдениеттанулық тұрғыдан зерттеуге қосқан үлесімен анықталады. Ал практикалық маңызы алынған нәтижелерді жоғары оқу орындарының оқу үдерісінде, мәдениеттану, антропология, этнология пәндерінде, сондай-ақ мәдени мұраны сақтау және жаңғыртуға бағытталған бағдарламаларда қолдану мүмкіндігімен сипатталады.

Диссертацияның негізгі нәтижелері ғылыми семинарлар мен конференцияларда талқыланып, жарияланған ғылыми мақалаларда көрініс тапқан. Бұл зерттеу жұмысының ғылыми қауымдастық тарапынан апробациядан өткенін көрсетеді.

Қорыта келгенде, Зейнуллин Раймбек Бақытжанұлының диссертациялық жұмысы жоғары ғылыми деңгейде орындалған, өзекті ғылыми мәселелерді қамтитын, теориялық және әдіснамалық тұрғыдан негізделген зерттеу болып табылады. Жұмыс мазмұны мен құрылымы «8D03102 – Мәдениеттану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне қойылатын талаптарға толық сәйкес келеді. Осыған байланысты, диссертант Зейнуллин Раймбек Бақытжанұлы аталған білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

**Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ**
**философия және саясаттану факультеті**
**философия кафедерасының профессоры,**
**философия ғылымдарының докторы** **Ғабитов Т.Х.**

Алматы қ., Қазақстан
14.03.2026 ж.

Қолын растаймын
Подпись заверяю